

УДК 377:37.091.3

Ірина Єсікова

доктор філософії зі спеціальності Освітні, педагогічні науки

доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Харків, Україна

i.yesikova@hnpu.edu.ua

ORCID: 0000-0003-0794-2781

**ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ: СУТНІСТЬ,
ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ**

Анотація. У статті розглянуто особливості використання проектної діяльності в системі професійної освіти як одного з ефективних педагогічних підходів до формування сучасних професійних компетентностей здобувачів освіти. Проаналізовано наукові підходи до визначення сутності проектного навчання, його дидактичних можливостей та ролі у розвитку активної, самостійної й творчої особистості майбутнього фахівця. Визначено основні принципи організації проектної діяльності в освітньому процесі, зокрема принципи практичної спрямованості, міждисциплінарності, самостійності здобувачів освіти, співпраці та рефлексії. Розкрито педагогічний потенціал проектної діяльності як інструменту інтеграції теоретичних знань і практичного досвіду, що сприяє формуванню професійних умінь, розвитку критичного мислення, креативності, комунікативних та організаційних навичок. Окреслено основні форми реалізації проектної діяльності у професійній освіті, зокрема виконання навчальних, дослідницьких, соціальних та інноваційних проєктів. Показано можливості використання цифрових технологій і онлайн-інструментів для організації проектної роботи, планування етапів діяльності, командної взаємодії та презентації результатів. Особливу увагу приділено практичному досвіду впровадження проектного навчання в освітній процес підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А5 Професійна освіта (Цифрові технології). Наведено приклади навчальних завдань, що передбачають використання цифрових сервісів для планування, реалізації та презентації освітніх проєктів. Обґрунтовано, що застосування проектної діяльності в освітньому процесі сприяє підвищенню ефективності професійної підготовки, формуванню досвіду командної роботи, розвитку дослідницьких і проєктувальних умінь здобувачів освіти, а також підготовці майбутніх фахівців до розв'язання професійних завдань у сучасному цифровому середовищі.

Ключові слова: проєктна діяльність; професійна освіта; проєктне навчання; освітні технології; компетентнісний підхід; цифрові інструменти

ВСТУП

Актуальність. Сучасний етап розвитку освіти характеризується суттєвими змінами, пов'язаними з цифровізацією освітнього простору, розвитком інноваційних педагогічних технологій та орієнтацією на формування компетентностей здобувачів освіти. В умовах трансформації системи освіти особливої актуальності набуває проблема підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно діяти в умовах швидких соціально-економічних змін.

Професійна освіта має забезпечувати не лише засвоєння теоретичних знань, а й формування практичних умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності. У зв'язку з цим важливим завданням сучасної педагогіки є пошук ефективних методів і форм організації навчання, які сприяють активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти та розвитку їхньої самостійності.

Однією з таких технологій є проєктна діяльність, яка передбачає активну участь здобувачів освіти у вирішенні практичних завдань, дослідженні проблем та створенні конкретного освітнього продукту. Використання проєктного підходу дозволяє поєднати теоретичні знання з практичною діяльністю, що є особливо важливим для професійної підготовки.

Таким чином, дослідження особливостей впровадження проектної діяльності в систему професійної освіти є актуальним і потребує подальшого наукового осмислення. Наукова новизна дослідження полягає у визначенні особливостей використання проектної діяльності з інтеграцією цифрових інструментів у процесі професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А5 «Професійна освіта (Цифрові технології)», а також у представленні практичної моделі організації навчальних завдань із використанням онлайн-платформ для управління проектною діяльністю.

Огляд літератури та нормативних документів. Проблематика впровадження проектної діяльності в освітній процес активно досліджується у сучасній педагогічній науці, зокрема в контексті розвитку компетентнісного підходу та модернізації професійної освіти. Аналіз наукових праць свідчить про наявність різних підходів до визначення сутності проектного навчання, його дидактичного потенціалу та умов ефективного застосування.

У вітчизняних дослідженнях проектна діяльність розглядається передусім як інноваційна педагогічна технологія, спрямована на формування професійних компетентностей здобувачів освіти. Так, у роботах Л. Гуменної підкреслюється, що проектне навчання сприяє розвитку дослідницьких умінь, самостійності та відповідальності здобувачів освіти, а також формує здатність застосовувати знання у практичній діяльності (Гуменна, 2024; Гуменна, 2025). Авторка наголошує, що особливої актуальності ця технологія набуває у системі професійної освіти, де важливо поєднати теоретичну підготовку з реальними професійними завданнями.

Подібної позиції дотримуються І. Мося та інші дослідники, які вказують, що використання технології проектного навчання сприяє професійному розвитку педагогів і модернізації освітнього процесу у фахових коледжах (Мося, 2025). Науковці підкреслюють, що проектна діяльність створює умови для формування міждисциплінарних зв'язків, розвитку критичного мислення та здатності до самостійного пошуку інформації.

У контексті розвитку партнерства між освітою та ринком праці С. Кравець і О. Слободяник розглядають проектну діяльність як ефективний інструмент співпраці закладів освіти з роботодавцями (Кравець & Слободяник, 2024). На думку авторів, реалізація навчальних проектів дозволяє залучати представників професійного середовища до освітнього процесу, що сприяє наближенню навчання до реальних потреб суспільства.

Окремий напрям досліджень стосується використання цифрових технологій у проектній діяльності. Зокрема, Л. Нежива, С. Паламар та Н. Семеній доводять, що інтеграція цифрових інструментів значно розширює можливості організації проектної роботи студентів, забезпечуючи ефективну комунікацію, спільне створення освітнього продукту та презентацію результатів діяльності (Нежива та ін., 2024). Подібні висновки містяться і в роботах П. Квака та Л. Чернікової, які аналізують застосування проектного методу у викладанні програмування та підкреслюють його ефективність для розвитку практичних навичок здобувачів освіти (Квак & Чернікова, 2024).

У сучасних українських дослідженнях також звертається увага на роль проектного навчання у підготовці майбутніх педагогів. О. Семерня, Н. Казанішена та інші науковці відзначають, що проектна діяльність сприяє формуванню професійної мобільності майбутніх фахівців та їх готовності до інноваційної педагогічної діяльності (Семерня та ін., 2023). Схожу позицію висловлюють Н. Бхіндер та П. Проценко, які доводять ефективність застосування технології проектного навчання у підготовці фахівців різних професійних галузей (Bhinder & Protsenko, 2022).

Водночас у міжнародних дослідженнях проєктне навчання розглядається переважно у контексті розвитку навичок XXI століття. Зокрема, С. Bell підкреслює, що проєктна діяльність сприяє формуванню таких компетентностей, як критичне мислення, комунікація, креативність та здатність до співпраці (Bell, 2021). Аналогічні висновки містяться у роботах D. Kokotsaki, V. Menzies та A. Wiggins, які наголошують на важливості міждисциплінарного характеру проєктного навчання та його ролі у підвищенні мотивації здобувачів освіти до навчання (Kokotsaki et al, 2022).

У низці досліджень проєктне навчання розглядається як ефективна модель організації освітнього процесу. Так, P. Guo, L. Zhang & Y. Ma, C. Chen & Y. Yang, підтверджують ефективність проєктного навчання у розвитку академічних досягнень, критичного мислення та навичок співпраці здобувачів освіти, зокрема у вищій та професійній школі (Guo et al, 2020; Zhang & Ma, 2023; Chen & Yang, 2019).

В. Condliffe та інші дослідники у своєму аналітичному огляді зазначають, що реалізація навчальних проєктів дозволяє інтегрувати теоретичні знання з практичним досвідом, що позитивно впливає на якість освітніх результатів (Condliffe et al, 2021). Подібні підходи представлено і в роботах J. Thomas, T. Markham та J. Larmer, які розглядають проєктне навчання як системну педагогічну модель, що передбачає активну участь студентів у дослідницькій та практичній діяльності (Thomas, 2020; Markham, 2021; Larmer et al, 2021)

Міжнародні організації також підкреслюють важливість використання діяльнісних методів навчання у професійній освіті. Зокрема, у звітах міжнародних організацій наголошується на необхідності модернізації професійної освіти та впровадження інноваційних педагогічних технологій, серед яких значне місце посідає проєктна діяльність (European, 2023; UNESCO, 2023; OECD, 2023) У цих документах підкреслюється, що сучасна система професійної освіти має забезпечувати розвиток практичних умінь, підприємницьких компетентностей та здатності до інноваційної діяльності.

Нормативно-правові засади розвитку проєктної діяльності в Україні визначаються законодавством у сфері освіти. Зокрема, Закон України «Про освіту» та Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» передбачають впровадження компетентнісного підходу та використання інноваційних педагогічних технологій у навчальному процесі («Закон №2145-VIII, Про освіту», 2017; «Закон №4574, Про професійну освіту», 2025). Це створює нормативні передумови для активного застосування проєктного навчання у закладах професійної освіти.

Отже, аналіз наукових джерел свідчить, що більшість дослідників визнають високий потенціал проєктної діяльності як ефективного інструменту модернізації освітнього процесу. Водночас у науковій літературі наголошується на необхідності подальших досліджень, спрямованих на вдосконалення методичного забезпечення проєктного навчання, інтеграцію цифрових технологій та адаптацію цієї педагогічної технології до умов сучасної професійної освіти.

Метою статті є аналіз особливостей використання проєктної діяльності в професійній освіті та визначення її ролі у формуванні професійних компетентностей здобувачів освіти.

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження здійснено на основі комплексного поєднання теоретичних (аналіз, синтез, узагальнення) і емпіричних методів, зокрема педагогічне спостереження за процесом виконання проєктних завдань і аналіз результатів освітньої діяльності здобувачів освіти, що забезпечило всебічний аналіз особливостей використання проєктної діяльності в професійній освіті.

Методологічну основу дослідження становлять:

- компетентнісний підхід, що передбачає орієнтацію освітнього процесу на формування професійних і ключових компетентностей здобувачів освіти;
- діяльнісний підхід, відповідно до якого навчання розглядається як активна пізнавальна діяльність;
- студентоцентрований підхід, що забезпечує індивідуалізацію освітньої траєкторії;
- системний підхід, який дозволяє розглядати проектну діяльність як цілісну педагогічну систему.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проектна діяльність є однією з інноваційних педагогічних технологій, що передбачає організацію навчального процесу через виконання здобувачами освіти практично орієнтованих завдань. Основною метою проектного навчання є створення умов для самостійного здобуття знань, розвитку творчого потенціалу та формування практичних умінь.

У наукових дослідженнях проектна діяльність розглядається як ефективний засіб формування дослідницьких і професійних компетентностей, розвитку критичного мислення та здатності до розв'язання практичних проблем. У педагогічній літературі проектна діяльність трактується як форма організації навчання, у межах якої здобувачі освіти індивідуально або в групах виконують навчальні проекти, спрямовані на розв'язання певної проблеми або створення конкретного освітнього продукту. Основні етапи реалізації проекту представлено у вигляді авторської моделі (Рис. 1), що включає визначення проблеми, планування діяльності, реалізацію проекту, презентацію результатів та рефлексію.

Рис. 1. Модель організації проектної діяльності з використанням цифрових ресурсів (Джерело: авторська розробка)

Застосування такої моделі сприяє розвитку дослідницьких умінь, формуванню навичок командної взаємодії та здатності приймати самостійні рішення. Особливого значення проєктна діяльність набуває у системі професійної освіти, оскільки дозволяє моделювати реальні виробничі ситуації та формувати професійні компетентності майбутніх фахівців.

Основними особливостями використання проєктної технології у професійній освіті є:

- практична спрямованість навчальних завдань;
- інтеграція знань із різних навчальних дисциплін;
- орієнтація на розвиток професійних компетентностей;
- активна участь здобувачів освіти у навчальному процесі.

Завдяки цьому проєктна діяльність сприяє формуванню таких важливих якостей майбутнього фахівця, як відповідальність, ініціативність, здатність до самостійного прийняття рішень та ефективної командної взаємодії.

Важливу роль у реалізації проєктного навчання відіграють сучасні цифрові технології, які значно розширюють можливості організації освітнього процесу. Використання цифрових платформ та онлайн-інструментів дозволяє організовувати спільну роботу здобувачів освіти, забезпечувати доступ до інформаційних ресурсів та ефективно презентувати результати проєктної діяльності. Серед найбільш поширених цифрових інструментів можна виокремити платформи для спільної роботи, онлайн-дошки, сервіси для створення презентацій, а також інші цифрові освітні ресурси (Рис.2). Їх застосування сприяє розвитку цифрових компетентностей здобувачів освіти та підвищує ефективність освітнього процесу.

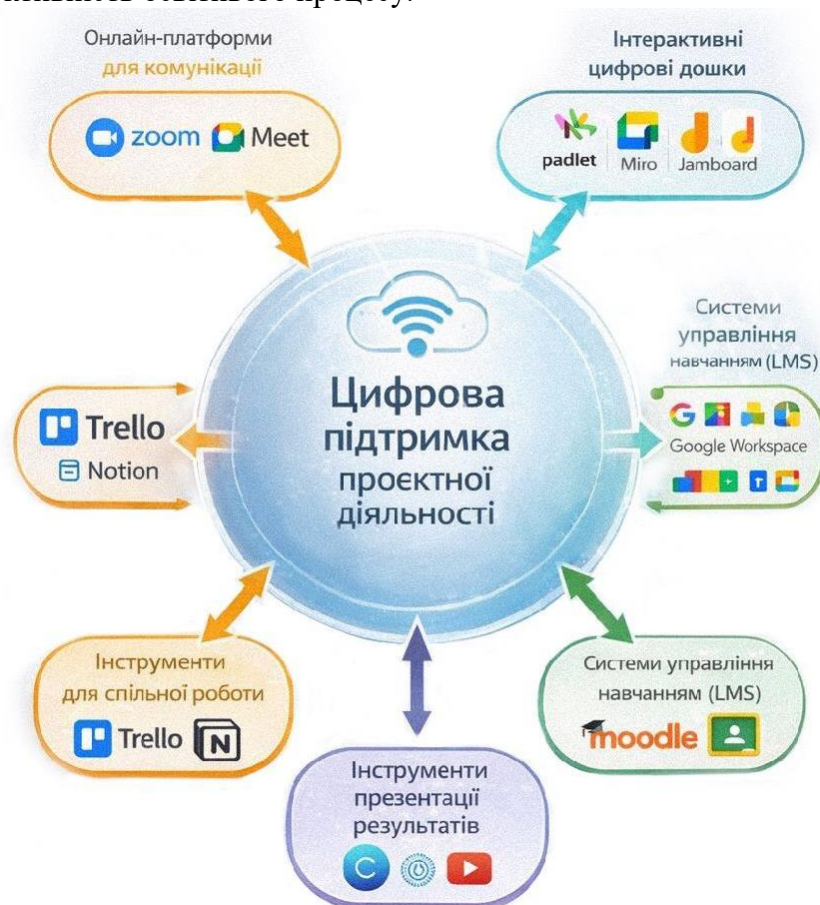

Рис. 2. Інфографіка: Цифрові інструменти для організації проєктної діяльності здобувачів освіти
(Джерело: авторська розробка)

Окремої уваги в умовах цифровізації освіти потребує використання інструментів на основі штучного інтелекту, які дедалі активніше інтегруються в освітній процес. Залучення таких технологій розширює можливості організації проектної діяльності здобувачів освіти та сприяє підвищенню її ефективності.

Зокрема, інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися для:

- генерації ідей та тем проєктів;
- пошуку й узагальнення інформаційних джерел;
- створення текстових матеріалів (описів проєкту, заявок, аналітичних звітів);
- розроблення візуального контенту (презентацій, інфографіки);
- планування етапів проєкту та організації командної взаємодії.

Використання таких цифрових рішень сприяє розвитку цифрової грамотності, критичного мислення та навичок роботи з інформацією, а також формує у здобувачів освіти відповідальне ставлення до застосування сучасних технологій.

Водночас доцільним є педагогічно виважене використання інструментів штучного інтелекту з урахуванням принципів академічної доброчесності, що передбачає усвідомлене та етичне застосування таких сервісів у освітній і проектній діяльності.

Практичний досвід упровадження проектної діяльності дозволяє констатувати її значний педагогічний потенціал у формуванні професійних компетентностей здобувачів освіти. Педагогічне спостереження засвідчило, що у процесі реалізації проектних завдань відбувається підвищення активності здобувачів освіти, зростання рівня їх залученості до освітнього процесу та розвиток навичок командної взаємодії. У процесі виконання навчальних проєктів здобувачі освіти мають можливість застосовувати теоретичні знання на практиці, працювати в команді, розвивати комунікативні навички та презентувати результати власної діяльності. Результатами такої діяльності можуть бути презентації, дослідницькі роботи, соціальні ініціативи, творчі або освітні проєкти.

Застосування проектної технології в умовах цифрового формату навчання передбачає забезпечення варіативності освітнього процесу та надання здобувачам можливості вибору навчальних завдань. Такий підхід відповідає основним дидактичним принципам побудови ефективного освітнього середовища та сприяє активізації самостійної навчальної діяльності здобувачів освіти.

Варто зазначити, що для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А5 «Професійна освіта (Цифрові технології)» Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди в межах вивчення дисципліни «Проектна діяльність у професійній освіті» пропонуються різноманітні види навчальних завдань, спрямованих на формування та вдосконалення практичних навичок проєктування. Такі завдання передбачають виконання індивідуальних і групових робіт, розроблення концепції проєкту, визначення його мети та завдань, планування етапів реалізації, розподіл ролей у команді, підготовку необхідної документації та презентацію результатів.

Особлива увага приділяється використанню цифрових інструментів для організації проектної діяльності. У процесі виконання завдань здобувачі працюють із цифровими платформами для спільної роботи, онлайн-дошками для генерування ідей та сервісами для створення презентацій і візуальних матеріалів, що сприяє розвитку критичного мислення, навичок самоорганізації та відповідальності за результати спільної діяльності.

Зокрема, під час вивчення теми «Поняття проектної діяльності. Структуризація проєкту. Життєвий цикл та основні етапи» здобувачам освіти пропонується практичне завдання з розроблення технологічної карти проєкту на запропоновану тематику з подальшим обговоренням і презентацією результатів. Як приклади тем проєктів наведено:

- «Мій екологічний куточок в університеті»;

- «Розумна теплиця для гуртожитку»;
- «Фірмовий стиль для нашої академічної групи»;
- «Міні-кав'ярня на перерві»;
- «VR-екскурсія факультетом»;
- Власний авторський проєкт.

Виконання цього завдання спрямоване на формування вмінь планувати програму проєкту у вигляді технологічної карти та визначати основні етапи його реалізації.

Крім того, під час вивчення теми «Командоутворення в проєктній діяльності. Ролі та відповідальність» здобувачам пропонується виконання інтерактивних завдань із використанням цифрових онлайн-дошок Padlet та Miro. У межах вправи «Створюємо команду» студенти обирають тип проєкту (соціальний, освітній, технічний, цифровий або сервісний), розподіляють ролі між учасниками та розробляють короткий RACI-план відповідальності.

Для розвитку навичок командної взаємодії та аналізу проблемних ситуацій застосовуються кейс-завдання, що відображають типові труднощі проєктної роботи (порушення дедлайнів, творчі конфлікти, недостатня комунікація в команді). Аналіз таких ситуацій дозволяє студентам сформуванню навички ефективної взаємодії, розподілу відповідальності та конструктивного розв'язання конфліктів.

Під час вивчення теми «Пошук джерел фінансування. Документальна база проєкту. Підготовка та подання грантових заявок» здобувачі опановують вміння орієнтуватися в типах грантодавців, структурі заявки, підходах до комунікації з фондами, а також набувають практичного досвіду підготовки власної заявки.

З метою формування відповідних компетентностей здобувачам освіти пропонується виконати практичне завдання, яке передбачає аналіз реальної грантової заявки. На першому етапі вони ознайомлюються зі структурою документу, визначають основні складові проєктної пропозиції (опис проблеми, мета, цілі та завдання, цільова аудиторія, очікувані результати, команда, робочий план реалізації (Workplan), бюджет, управління проєктом та ризики, комунікаційний план), а також аналізують логіку подання інформації та відповідність змісту вимогам грантодавця.

Наступним етапом є робота з цифровим інструментом управління проєктами сервісом Trello, який базується на методології Kanban (дошки, списки, картки). Даний хмарний сервіс дозволяє організовувати командну діяльність, планувати виконання завдань, відстежувати прогрес роботи, призначати відповідальних осіб та встановлювати дедлайни за допомогою інтуїтивно зрозумілого інтерфейсу, доступного у вебверсії та мобільних додатках.

У межах виконання практичного завдання здобувачі освіти обирають тему майбутнього проєкту (наприклад, екологічний проєкт, освітню ініціативу або створення локального центру інновацій) та формують на дошці Trello структуру проєктної заявки. Зокрема, вони розробляють такі елементи:

- коротке резюме проєкту;
- формулювання мети проєкту;
- визначення двох цілей за методикою SMART;
- визначення щонайменше трьох потенційних грантодавців;
- підготовку переліку документів, необхідних для подання грантової заявки.

На завершальному етапі здобувачі презентують результати своєї роботи, обґрунтовують вибір теми проєкту, джерел фінансування та структуру підготовленої заявки. Такий формат роботи сприяє формуванню навичок проєктного мислення, розвитку аналітичних умінь, а також опануванню сучасних цифрових інструментів управління проєктною діяльністю.

Запропоновані види навчальних завдань сприяють усвідомленню значення командної роботи в проєктній діяльності, розвитку навичок співпраці та формуванню готовності майбутніх фахівців до реалізації проєктів у професійній діяльності.

В якості модульного завдання здобувачі розробляють власний проєкт на довільну тематику, заповнюють проєктну заявку разом з презентаційними матеріалами та завантажують до Moodle

Виконання різноманітних видів робіт у межах дисципліни дає змогу здобувачам поступово сформувані цілісне розуміння логіки проєктної діяльності від етапу виникнення ідеї до представлення й оцінювання готового продукту, що є важливою складовою професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері професійної освіти та цифрових технологій. Поєднання практикоорієнтованих завдань, командної взаємодії та використання цифрових інструментів створює сприятливі умови для формування професійних, цифрових та комунікативних компетентностей здобувачів освіти.

Обговорення проблем і викликів. Як засвідчують праці вітчизняних і зарубіжних науковців, використання проєктного підходу сприяє розвитку критичного мислення, дослідницьких умінь та здатності здобувачів освіти застосовувати знання у практичній діяльності. Представлений у статті досвід організації проєктної діяльності із використанням цифрових інструментів (Padlet, Miro, Trello, Moodle) узгоджується з сучасними підходами до цифровізації освітнього процесу та розвитку компетентностей XXI століття.

Водночас впровадження проєктної технології у професійній освіті супроводжується низкою організаційних і методичних викликів. Насамперед це пов'язано з необхідністю зміни традиційної ролі викладача, який у межах проєктного навчання виступає не лише джерелом знань, а й фасилітатором освітнього процесу, координатором командної роботи та консультантом з реалізації проєктних завдань. Така трансформація педагогічної ролі потребує додаткової методичної підготовки викладачів та опанування ними сучасних цифрових інструментів управління проєктною діяльністю.

Ще одним викликом є забезпечення ефективної командної взаємодії між здобувачами освіти. Практика показує, що під час виконання групових проєктів можуть виникати труднощі, пов'язані з нерівномірним розподілом завдань, недостатньою комунікацією в команді або порушенням термінів виконання окремих етапів роботи. Саме тому важливим компонентом організації проєктної діяльності є формування у здобувачів освіти навичок командної роботи, відповідального ставлення до виконання завдань та ефективного розподілу ролей у проєктній команді.

Окрему увагу слід приділити використанню цифрових інструментів у проєктній діяльності. Хоча сучасні онлайн-платформи значно розширюють можливості організації освітнього процесу, їх ефективне застосування потребує достатнього рівня цифрової компетентності як з боку викладачів, так і з боку здобувачів освіти. Крім того, у деяких випадках виникають технічні або організаційні труднощі, пов'язані з доступом до цифрових ресурсів, стабільністю інтернет-з'єднання чи необхідністю опанування нових сервісів.

Ще одним аспектом, який потребує уваги, є оцінювання результатів проєктної діяльності. Традиційні підходи до контролю знань не завжди дозволяють об'єктивно оцінити внесок кожного учасника команди у спільний результат. Тому важливим завданням є розроблення чітких критеріїв оцінювання, що враховують як індивідуальний внесок здобувача, так і результати командної роботи, рівень сформованості проєктних та цифрових компетентностей.

Попри зазначені виклики, результати дослідження свідчать, що інтеграція проєктної діяльності у зміст професійної підготовки майбутніх фахівців є перспективним напрямом модернізації освітнього процесу. Використання практикоорієнтованих

завдань, цифрових інструментів та елементів командної роботи створює умови для формування у здобувачів освіти професійних, комунікативних і цифрових компетентностей, необхідних для успішної діяльності у сучасному професійному середовищі. Водночас слід зазначити, що результати дослідження мають переважно якісний характер і ґрунтуються на аналізі педагогічного досвіду, спостереженні за освітнім процесом та узагальненні результатів виконання проєктних завдань здобувачами освіти. У межах даного дослідження не здійснювався спеціально організований педагогічний експеримент із використанням кількісних методів вимірювання рівнів сформованості компетентностей.

У зв'язку з цим отримані результати не претендують на статистичну узагальненість, однак дозволяють окреслити основні тенденції та педагогічні ефекти впровадження проєктної діяльності в освітній процес.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведене дослідження підтверджує ефективність використання проєктної діяльності як інноваційної педагогічної технології у професійній освіті. Застосування проєктного підходу сприяє формуванню професійних компетентностей здобувачів освіти, розвитку критичного мислення, творчості та здатності до самостійного розв'язання практичних завдань.

Результати дослідження показали, що інтеграція цифрових інструментів у процес реалізації проєктної діяльності значно розширює можливості організації освітнього процесу, забезпечує ефективну комунікацію між учасниками проєкту та сприяє формуванню цифрових компетентностей майбутніх фахівців.

Практичний досвід використання проєктної діяльності у підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А5 «Професійна освіта (Цифрові технології)» засвідчує, що поєднання практичних завдань, командної роботи та використання цифрових платформ сприяє формуванню цілісного розуміння логіки проєктної діяльності від етапу виникнення ідеї до презентації та оцінювання результатів.

Таким чином, інтеграція проєктної діяльності та цифрових інструментів у процес професійної підготовки сприяє формуванню комплексних професійних, цифрових і комунікативних компетентностей здобувачів освіти, що відповідає сучасним тенденціям розвитку освіти та вимогам ринку праці.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням нових моделей організації проєктної діяльності у професійній освіті, удосконаленням методик оцінювання результатів проєктної роботи, а також проведення педагогічного експерименту із застосуванням кількісних методів аналізу, що дозволить здійснити порівняльну оцінку рівнів сформованості професійних компетентностей здобувачів освіти та більш об'єктивно визначити ефективність проєктної діяльності.

Конфлікт інтересів

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Декларування використання інструментів штучного інтелекту

Під час підготовки статті було частково використано інструменти штучного інтелекту для мовного редагування. Використання ШІ не вплинуло на науковий зміст, усі результати дослідження, висновки та інтерпретації належать автору. Повна відповідальність за зміст залишається за авторами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Гуменна, Л. (2024). Проектна діяльність у закладах професійної освіти. *Педагогічна академія: наукові записки*, 13. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14585104>
- Гуменна, Л. (2025). Проектна діяльність у професійно-технічній освіті: виклики та можливості на шляху до європейської інтеграції. *Ліра-К*.
- Мося, І. (2025). Особливості застосування технології проектного навчання у професійному розвитку викладачів фахових коледжів. *Інноваційна професійна освіта*, 1.
- Кравець, С., & Слободяник, О. (2024). Розвиток партнерства у сфері професійної освіти на засадах проектної діяльності. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*. [https://doi.org/10.33296/2707-0255-18\(35\)-17](https://doi.org/10.33296/2707-0255-18(35)-17)
- Нежива, Л., Паламар, С., & Семеній, Н. (2024). Використання цифрових інструментів у проектній діяльності студентів педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 101 (3), 71-85. <https://doi.org/10.33407/itlt.v101i3.5398>
- Квак, П., & Чернікова, Л. (2024). Програмування через реалізацію проектів: стратегії та практика в школі. *Електронне наукове фахове видання "Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету"*, 16, 35-49. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.163>
- Семерня, О., Казанішена, Н., Суховірський, О., & Рудницька, З. (2023). Проектне навчання як ефективний підхід до викладання у закладах вищої освіти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*.
- Bhinder, N., & Protsenko, P. (2022). Implementation of project-based learning technology within the educational process of higher military institutions. *ScienceRise: Pedagogical Education*. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.262064>
- Bell, S. (2021). Project-based learning for the 21st century: Skills for the future. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies*. <https://doi.org/10.1080/00098655.2010.489261>
- Kokotsaki, D., Menzies, V., & Wiggins, A. (2022). Project-based learning: A review of the literature. *Improving Schools*. <https://doi.org/10.1177/1365480216659733>
- Condliffe, B., et al. (2021). Project-based learning: A literature review. *MDRC Institute for Education Research*.
- Guo, P., Saab, N., Post, L. S., & Admiraal, W. (2020). A review of project-based learning in higher education: Student outcomes and measures. *International Journal of Educational Research*, 102, 101586. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101586>
- Zhang, L., & Ma, Y. (2023). A study of the impact of project-based learning on student learning effects: A meta-analysis study. *Frontiers in Psychology*, 14, 1202728. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1202728>
- Chen, C.-H., & Yang, Y.-C. (2019). Revisiting the effects of project-based learning on students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 26, 71-81. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2018.11.001>
- Thomas, J. (2020). *A review of research on project-based learning*. Autodesk Foundation.
- Markham, T. (2021). *Project based learning handbook*. Buck Institute for Education.
- Larmer, J., Mergendoller, J., & Boss, S. (2021). *Setting the standard for project-based learning*. ASCD.
- European Training Foundation (2023). *Vocational education and training in Europe: Developments and challenges*. ETF.
- UNESCO (2023). *Transforming technical and vocational education and training for successful and just transitions*. UNESCO.

OECD (2023). *Education at a glance 2023: OECD indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>

Верховна Рада України (2017, Вересень 05). *Закон № 2145-VIII, Про освіту*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Верховна Рада України (1998, Лютий 10, зі змінами). *Закон № 103/98-ВР, Про професійну (професійно-технічну) освіту*.

Верховна Рада України (2025, Серпень 21). *Закон № 4574, Про професійну освіту*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20>

Надходження статті до видання 12.03.2026 р.

Прийняття статті до друку після рецензування 15.04.2026 р.

Дата публікації 24.04.2026 р.

PROJECT ACTIVITY IN VOCATIONAL EDUCATION: ESSENCE, FEATURES AND PROSPECTS OF IMPLEMENTATION

Iryna Yesikova

Ph.D. Educational and Pedagogical Sciences

Associate Professor at the Department of Educational Sciences and Innovative Pedagogy

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine

i.yesikova@hnpu.edu.ua

ORCID: [0000-0003-0794-2781](https://orcid.org/0000-0003-0794-2781)

Abstract. The article examines the features of using project activities in the vocational education system as one of the effective pedagogical approaches to the formation of modern professional competencies of education seekers. The scientific approaches to determining the essence of project learning, its didactic capabilities and role in the development of an active, independent and creative personality of a future specialist are analyzed. The main principles of organizing project activities in the educational process are determined, in particular the principles of practical orientation, interdisciplinarity, independence of education seekers, cooperation and reflection. The pedagogical potential of project activities as a tool for integrating theoretical knowledge and practical experience, which contributes to the formation of professional skills, the development of critical thinking, creativity, communicative and organizational skills, is revealed. The main forms of implementing project activities in vocational education are outlined, in particular the implementation of educational, research, social and innovative projects. The possibilities of using digital technologies and online tools for organizing project work, planning stages of activity, team interaction and presentation of results are shown. Particular attention is paid to the practical experience of implementing project learning in the educational process of training applicants for the second (master's) level of higher education in the specialty A5 Professional Education (Digital Technologies). Examples of educational tasks that involve the use of digital services for planning, implementing and presenting educational projects are given. It is substantiated that the use of project activity in the educational process contributes to increasing the effectiveness of professional training, forming experience of teamwork, developing research and design skills of education applicants, as well as preparing future specialists to solve professional tasks in a modern digital environment.

Keywords: project activity; professional education; project learning; educational technologies; competency-based approach; digital tools

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

Humenna, L. (2024). Project activity in vocational education institutions. *Pedagogical Academy: Scientific Notes*, 13. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14585104> (in Ukrainian).

Humenna, L. (2025). Project-based learning in vocational education: Challenges and opportunities on the path to European integration. *Lira-K* (in Ukrainian).

Mosia, I. (2025). Features of the application of project-based learning technology in the professional development of teachers of professional colleges. *Innovative Professional Education*, 1 (in Ukrainian).

- Kravets, S., & Slobodianyuk, O. (2024). Development of partnership in vocational education through project activities. *Adaptive Management: Theory and Practice. Series Pedagogics*, 18(35). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-18\(35\)-17](https://doi.org/10.33296/2707-0255-18(35)-17) (in Ukrainian).
- Nezhyva, L., Palamar, S., & Semenii, N. (2024). Use of digital tools in project activities of students of pedagogical specialties. *Information Technologies and Learning Tools*, 101(3), 71-85. <https://doi.org/10.33407/itlt.v101i3.5398> (in Ukrainian).
- Kvak, P., & Chernikova, L. (2024). Programming through implementation of projects: strategies. *Electronic Scientific Professional Journal "Open Educational E-Environment of Modern University"*, 16, 35-49. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.163> (in Ukrainian).
- Semernia, O., Kazanishena, N., Sukhovirskyi, O., & Rudnytska, Z. (2023). Project-based learning as an effective approach to teaching in higher education. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences* (in Ukrainian).
- Bhinder, N., & Protsenko, P. (2022). Implementation of project-based learning technology within the educational process of higher military institutions. *ScienceRise: Pedagogical Education*. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.262064>
- Bell, S. (2021). Project-based learning for the 21st century: Skills for the future. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies*.
- Kokotsaki, D., Menzies, V., & Wiggins, A. (2022). Project-based learning: A review of the literature. *Improving Schools*.
- Condliffe, B., et al. (2021). Project-based learning: A literature review. *MDRC Institute for Education Research*.
- Guo, P., Saab, N., Post, L. S., & Admiraal, W. (2020). A review of project-based learning in higher education: Student outcomes and measures. *International Journal of Educational Research*, 102, 101586. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101586>
- Zhang, L., & Ma, Y. (2023). A study of the impact of project-based learning on student learning effects: A meta-analysis study. *Frontiers in Psychology*, 14, 1202728. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1202728>
- Chen, C.-H., & Yang, Y.-C. (2019). Revisiting the effects of project-based learning on students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 26, 71-81. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2018.11.001>
- Thomas, J. (2020). *A review of research on project-based learning*. Autodesk Foundation.
- Markham, T. (2021). *Project Based Learning Handbook*. Buck Institute for Education.
- Larmer, J., Mergendoller, J., & Boss, S. (2021). *Setting the standard for project-based learning*. ASCD.
- European Training Foundation (2023). *Vocational education and training in Europe: Developments and challenges*. ETF.
- UNESCO (2023). *Transforming technical and vocational education and training for successful and just transitions*. UNESCO.
- OECD (2023). *Education at a glance 2023: OECD indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>
- Verkhovna Rada of Ukraine (2017, September 05). *Law No. 2145-VIII, On Education*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (in Ukrainian).
- Verkhovna Rada of Ukraine (1998, February 10, as amended). *Law No. 103/98-BP, On Vocational Education* (in Ukrainian).
- Verkhovna Rada of Ukraine (2025, August 21, as amended). *Law No. 4574, On Professional Education*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574> (in Ukrainian).

